

HFD 2016 ref. 42

Ett läkarutlåtande kan inte ersättas med ett intyg från en tandläkare för att styrka ett barns särskilda vård- eller tillsynsbehov enligt bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning i 13 kap. 22 § socialförsäkringsbalken.

13 kap. 22 § och 110 kap. 18 § socialförsäkringsbalken

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 14 juni 2016 följande dom (mål nr 4052-15).

Bakgrund

En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn som har fyllt 12 men inte 16 år om det är styrkt att barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård på grund av sjukdom. Det särskilda vård- eller tillsynsbehovet ska enligt lag styrkas med ett läkarutlåtande.

S.K:s 13-årige son genomgick en tandoperation. Ingreppet skedde på förmiddagen. En tandläkare utfärdade ett intyg om att sonen, på grund av de läkemedel han hade fått, inte fick lämnas ensam under resten av dagen.

S.K. ansökte om tillfällig föräldrapenning för den aktuella dagen.

Försäkringskassan avslog ansökan. Som motivering angavs att ett villkor för tillfällig föräldrapenning är att det särskilda vård- eller tillsynsbehovet styrks med ett läkarutlåtande. Eftersom ett sådant utlåtande saknades kunde det inte bedömas om vård- eller tillsynsbehovet hade varit sådant att det omfattades av rätten till tillfällig föräldrapenning.

S.K. överklagade till förvaltningsrätten och anförde bl.a. följande. Det var inte möjligt att lämna sonen ensam. Hon förväntades närvara under operationen som pågick under drygt två timmar. Efter operationen var sonen snurrig och kunde inte gå själv eftersom han hade fått lugnande medel. I det vilorum de blev hänvisade till skulle hon se till att han låg i framstupa sidoläge. När de senare under eftermiddagen skulle ta sig hem var sonen fortfarande så medtagen att han inte kunde gå själv utan måste skjutas. Därefter var hon tvungen att fortsätta att vårda honom. Enligt den ansvariga tandläkaren finns det ingen möjlighet för den ende läkaren på Folktandvården i Västra Götaland att skriva ut intyg för varje barn som har genomgått en tandoperation.

Förvaltningsrätten upphävde Försäkringskassans beslut. Enligt förvaltningsrätten måste lagstiftarens intention med kravet på läkarutlåtande anses vara att det ska gå att kontrollera vård- eller

tillsynsbehovet utöver föräldrarnas subjektiva bedömning. Enligt Försäkringskassans föreskrifter om föräldrapenningförmåner kunde läkarutlåtandet dessutom vara av enklare beskaffenhet, t.ex. en anteckning på ett läkarvårdskvitto. Domstolen ansåg sammantaget att det intyg som den behandlande tandläkaren hade lämnat, i kombination med S.K:s utförliga redogörelse för sonens hälsotillstånd och det faktum att det endast rörde sig om en dags ersättningsanspråk, var tillräckligt för att kravet på ett läkarutlåtande kunde anses uppfyllt. Målet återförvisades till Försäkringskassan för utredning av om övriga förutsättningar för rätt till tillfällig föräldrapenning var uppfyllda.

Försäkringskassan överklagade till kammarrätten som instämde i förvaltningsrättens bedömning och avslog överklagandet.

Yrkanden m.m.

Försäkringskassan yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens och förvaltningsrättens domar samt fastställa Försäkringskassans beslut. Försäkringskassan anför bl.a. följande. I socialförsäkringsbalken anges uttryckligen att det är ett läkarutlåtande som ska ges in. Läkare är en skyddad yrkestitel. Enligt gällande lagstiftning finns det således inte något utrymme för att annan vårdpersonal än läkare utfärdar utlåtandet. Det vore i och för sig rimligt att ge annan vårdpersonal en sådan möjlighet och Försäkringskassan har lämnat in en framställan om detta till regeringen.

S.K. har inte yttrat sig i målet.

Skälen för avgörandet

Av 13 kap. 22 § socialförsäkringsbalken framgår att en förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn som har fyllt 12 men inte 16 år om det är styrkt att barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård på grund av bl.a. sjukdom. Enligt 110 kap. 18 § ska ett läkarutlåtande ges in för att styrka det särskilda vård- eller tillsynsbehovet.

Av bestämmelserna framgår således att barnets särskilda vård- eller tillsynsbehov ska styrkas med ett läkarutlåtande. Lagtexten ger inte utrymme för att ett sådant utlåtande kan ersättas med ett intyg från en tandläkare.

I det nu aktuella fallet har något läkarutlåtande inte getts in. Det var därmed rätt av Försäkringskassan att inte bevilja S.K. tillfällig föräldrapenning. Kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden ska således upphävas och Försäkringskassans beslut fastställas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden och fastställer Försäkringskassans beslut.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Ståhl, Nymansson, Rynning* och *Classon*. Föredragande var justitiesekreteraren Anna Sellin.

Förvaltningsrätten i Göteborg (2015-02-13, ordförande Johansson):

Frågan i målet är om ett utlåtande av en tandläkare kan jämföras med ett utlåtande av en läkare vid bedömningen av om förhållandena enligt 110 kap. 18 § socialförsäkringsbalken är uppfyllda.

Förvaltningsrätten konstaterar att tandläkare som utför vård enligt tandvårdslagen (1985:125) lyder under samma föreskrifter som annan hälso- och sjukvårdspersonal som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) när det gäller att utfärda intyg. Det framgår också att som intyg ska räknas även utlåtanden och andra liknande handlingar, oavsett hur de benämns (se 1 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2005:29) om utfärdande av intyg inom hälso- och sjukvården m.m.)

S.K:s son var vid den aktuella tidpunkten drygt 13 år gammal. S.K. har i sitt överklagande tydligt beskrivit att det var en omfattande operation som genomfördes, att sonen var påtagligt orolig trots den lugnande medicineringen och att han efter operationen var påtagligt påverkad. Detta bekräftas av det intyg som lämnats av behandlande tandläkare. Behandlande tandläkare är också enligt förvaltningsrättens mening den person som bäst kunnat bedöma sonens behov av vård och tillsyn efter det genomförda ingreppet. Av intyget framgår tydligt att han inte fick lämnas ensam på grund av den medicinering han fått. Rent allmänt får det också anses vara fullt rimligt att en förälder närvarar och stöttar sitt barn när det genomgår en operation. Förvaltningsrätten anser därför att det är tillräckligt med ett intyg från en tandläkare för att uppfylla kravet i 110 kap. 18 §. Lagstiftarens intention med kravet på läkarutlåtande måste anses vara att det ska gå att kontrollera vård- och tillsynsbehovet utöver föräldrarnas subjektiva bedömning.

Förvaltningsrätten noterar även att enligt 4 § Försäkringskassans föreskrifter (FKFS 2010:30) om föräldrapenningförmåner kan ett läkarutlåtande enligt 110 kap. 18 § socialförsäkringsbalken vid enstaka läkarbesök lämnas genom att läkaren på läkarvårdskvitto, eller intyg om sjukvård, anger att förälders närvaro varit nödvändig på besöket. Utformningen av föreskriften talar således också för att ett intyg av enklare sort är tillräckligt för att uppnå kravet på läkarutlåtande.

Förvaltningsrätten anser sammantaget att det intyg som behandlande tandläkare lämnat, i kombination med S.K:s utförliga redogörelse för sonens hälsotillstånd och det faktum att det rört sig om endast en dags

ersättningsanspråk, är tillräckligt för att kravet på läkarutlåtande kan anses uppfyllt. Det är i övriga delar Försäkringskassans ansvar att utreda om resterande förutsättningar för att betala ut tillfällig föräldrapenning är uppfyllda. – Förvaltningsrätten upphäver Försäkringskassans beslut och återförvisar målet för utredning av resterande förutsättningar för att betala ut tillfällig föräldrapenning till S.K. för den 28 augusti 2014.

Kammarrätten i Göteborg (2015-05-27, Bodin, Dunnington och Gester):

Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning och överklagandet ska därför avslås. – Kammarrätten avslår överklagandet.